

Rasmussen, Torben Hangaard (1996). **MERLEAU-PONTY - KROPPENS FILOSOF**. Semi-forlaget, 188 s.

Anmeldt af Liv Duesund, Norges Idrettshøgskole, Ullevål Hageby, Oslo, og Beitostølen Helsesportsenter, Beitostølen

Interessen for den franske filosofen Maurice Merleau-Ponty (1908-1961) er voksende. Litteraturen **om** ham er økende. Litteraturen **av** ham begynner etter hvert å bli tilgjengelig også på skandinaviske språk. I 1994 utkom første del av hans hovedverk "Perception de la phenomenologie" (1945) på dansk og norsk. Den økte oppmerksomheten omkring Merleau-Ponty kan ved første øyekast tenkes å være en del av den generelle kroppsoptatthet i den (post)moderne, vestlige verden. Kanskje er det likevel ikke slik. Kanskje er det stikk motsatt. Kanskje representerer Merleau-Ponty en opposisjon til vår tids "kroppsfripgjøring" og "sunnhetsforkjempelse" forstått som en (riktignok ufrivillig) forlengelse av den dualistiske tradisjon fra Descartes, i det kroppen som ufullkomment forbedringsprosjekt stadig underkastes observasjon, øvelse og estetisk manipulasjon.

Maurice Merleau-Ponty, den første europeiske filosof som med rette kan kalles **kroppens filosof**, viet sin samlede produksjon til å **vise** kroppen, ikke bare som noe vi "har", men også som noe vi "er". Vi **er** våre kropp, og vi er dem på en tvetydig måte, idet vi ikke kan reduseres til henholdsvis subjekter eller objekter. I sentrum for denne kroppsfilosofiske "fremvisning" står **persepsjonen**, der vår eksistensielle tvetydighet slår ut i full blomst, i vår evne til selvoverskridelse og sirkulær utveksling mellom kropp og verden.

Barn som vokser opp, og læres "opp" i en samtidskultur, inklusive en pedagogisk kultur, som gjennom informasjon og velment idealisme likevel objektiviserer kroppen, kan stå i fare for å utvikle en økt splittelse og frustrasjon både i forhold egen kropp og selvoppfatning, i forhold til samspill med andre. Om dette er tilfelle eller ikke, bør ikke kroppen i pedagogisk sammenheng bare anefte gymnastikkundervisning og legemsøvelser, men skolen og den pedagogiske utdanning som helhet, idet barn lever og lærer gjennom kroppen. I persepsjonen er kropp, bevissthet og verden sammenfiltret på en intuitivt intensjonalt måte, uten at denne intensjon er resultat av intellektuelt, refleksivt overlegg.

Å lese Hangaard Rasmussens nye bok om Merleau-Pontys liv og verk, som ved siden av å være en introduksjon til filosofens tenkning, også er et utkast til en fenomenologisk barnepsykologi og pedagogikk, er en gledelig overraskelse. Visst har vi visst at Merleau-Ponty fra 1949 til 1952 var professor i barne-psykologi og pedagogikk ved Sorbonne. Visst har vi visst at Merleau-Ponty i sine bestrebelser på å etablere kroppen som primær, erkjennende livsinstans om og om igjen har trukket frem barnets måte å forholde seg til verden på. Men Hangaard Rasmussens bok må være den første som i skandinavisk sammenheng virkelig gjør oppmerksom på hvilken relevans Merleau-Pontys kroppsfilosofi har for skole og utdanning, når det gjelder å forstå barns kroppslige måte å lære på og kroppslig sameksistere med verden og "de andre" på. Barn legger ikke igjen sine kropp sammen med treningstøyet i garderoben når de forlater timen i kroppssøving/legemsøvelser (begrepet kroppssøving/legemsøvelser sier ikke lite om kroppens gjenstandsstatus i skolen!) for så å opptre som kroppsløse intellekter i den påfølgende matematikktid!

Merleau-Pontys verker er krevende lesning, vanskelig tilgjengelig, vil mange si. Hans skrivemåte er ekspressiv, og på den måten - kroppsanalog. H. Rasmussen påpeker at det "vanskelige" kanskje

først og fremst består i den kompleksiteten leseren utsettes for når hun selv må overskride den vanemessige kropp/sjel- og kropp/verdendualismen under tilegnelsen.

Desto mer fortjenstfullt er det når Hangaard Rasmussen på knappe 200 sider makter å gi en lesbar, oversiktlig innføring i de sentrale begreper i Merleau-Pontys tenkning, plassere ham i forhold til fenomenologiske forløpere som Heidegger og Husserl, til gestaltpsykologi og behaviorisme, til empirisme og intellektuell rasjonalisme. Og altså: i pakt med Merleau-Ponty egen skrivemåte, illustrerer H. Rasmussen fremstillingen av kroppsfilosofien med kroppens eget "lys" så å si, i form av en rekke konkrete eksempler hentet fra barnets egen verden, dets kroppslige måte å persipere på der sansning og refleksjon løper sammen på en ikke "stimulus-kausal" måte.

Skulle jeg påpeke et visst savn under lesningen av Rasmussens bok, ville jeg faktisk ønske meg en noe grundigere redegjørelse for kroppens subjektive/objektive aspekt, og den kroppslige objektivering slik den fremtrer ved f. eks. sykdom eller funksjonshemning, og slik den kan erfares sosialt, når den på ulike måter fremstår som **dysfremtredende**. Jeg vil på det beste anbefale boken til T. Hangaard Rasmussen både som en inngang til lesning av Ponty og som en fortsettelse for dem som allerede er kjent med Merleau-Pontys tekster. Boken vil engasjere kropps-filosofi-interesserte i sin alminnelighet og pedagoger i særdeleshet.